

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Македонија

Воронешки државен универзитет
Русија

Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип
Македонија

Воронежский государственный университет
Россия

Goce Delcev University in Stip
Macedonia

Voronezh State University
Russia

Прва меѓународна научна конференција

Первая международная научная конференция

First International Scientific Conference

ФИЛКО FILKO

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ

PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
СБОРНИК СТАТЕЙ
CONFERENCE PROCEEDINGS

18-19 март 2016 / 18-19 марта 2016 / 18-19 March 2016

Штип

Штип

Stip

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип Македонија	Воронешки државен универзитет Русија
Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип Македонија	Воронежский государственный университет Россия
Goce Delcev University in Stip Macedonia	Voronezh State University Russia

Прва меѓународна научна конференција   Первая международная научная конференция

First International Scientific Conference

Ф И Л К О F I L K O

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ   ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ
PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
СБОРНИК СТАТЕЙ
CONFERENCE PROCEEDINGS

18-19 март 2016 / 18-19 марта 2016 / 18-19 March 2016
Штип   Штип   Stip

ОРГАНИЗАЦИСКИ КОМИТЕТ

Драгана Кузмановска, Филолошки факултет при УГД
Олга А. Бердникова, Филолошки факултет при ВГУ
Светлана Јакимовска, Филолошки факултет при УГД
Татјана А. Тернова, Филолошки факултет при ВГУ
Виолета Димова, Филолошки факултет при УГД
Генадиј Ф. Ковалов, Филолошки факултет при ВГУ
Лариса В. Рибачева, Филолошки факултет при ВГУ
Костадин Голаков, Филолошки факултет при УГД

МЕЃУНАРОДЕН ПРОГРАМСКИ КОМИТЕТ

Виолета Димова (Македонија)
Марија Кусевска (Македонија)
Ева Ѓорѓиевска (Македонија)
Даниела Коцева (Македонија)
Силвана Симоска (Македонија)
Софија Заболотнаја (Русија)
Лариса В. Рибачева (Русија)
Татјана А. Тернова (Русија)
Волфганг Моч (Германија)
Габриела Б. Клајн (Италија)
Карин Руке-Брутен (Франција)
Танван Тонтат (Франција)
Јулиа Дончева, (Бугарија)
Нецати Демир, (Турција)
Зеки Ѓурел, (Турција)
Ахмед Ѓуншен (Турција)
Олег Н. Фенчук (Белорусија)
Данијела Костадиновиќ (Србија)
Тамара Валчиќ- Булиќ (Србија)
Селена Станковиќ (Србија)
Реа Лујиќ (Хрватска)
Биљана Мариќ (Босна и Херцеговина)
Душко Певуља (БиХ)

Технички секретар
Татјана Уланска
Марија Тодорова

Главен и одговорен уредник
Драгана Кузмановска

Јазично уредување
Даница Атанасовска-Гаврилова (македонски јазик)
Софија Заболотнаја (руски јазик)
Бильана Иванова (англиски јазик)

Техничко уредување
Костадин Голаков
Славе Димитров

Адреса на организацискиот комитет:
Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македонија

Воронешки државен универзитет
Филолошки факултет
г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Русија
Е-пошта: filko.conference@gmail.com
Веб-страница: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/fe>

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека “Св. Климент Охридски”, Скопје

316.7(062)

МЕЃУНАРОДНА научна конференција филологија, култура и образование
(1; 2016 ; Штип)

Зборник на трудови / Прва меѓународна научна конференција
филологија, култура и образование, 18-19 март 2016, Штип = Сборник
статей / Первая международная научная конференц, 18-19 марта
2016, Штип = Conference proceedings / First International Scientific
Conference, 18-19 March 2016, Stip. - Штип : Универзитет “Гоце
Делчев”, 2016. - 1119 стр. ; 21 см

Трудови на мак., рус. и англ. јазик. - Библиографија кон трудовите

ISBN 978-608-244-308-9

1. Насп. ств. насл. - I. Международная научная конференц
(1; 2016 ; Штип) види Меѓународна научна конференција филологија,
култура и образование (1 ; 2016 ; Штип). - II. First International
Scientific Conference (1 ; 2016 ; Схтип) види Меѓународна научна
конференција филологија, култура и образование (1 ; 2016 ; Штип)
а) Културологија - Собери
COBISS.MK-ID 101960202

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

Драгана Кузмановска, Филологический факультет при УГД
Ольга А. Бердникова, Филологический факультет при ВГУ
Светлана Якимовска, Филологический факультет при УГД
Татьяна А. Тернова, Филологический факультет при ВГУ
Виолета Димова, Филологический факультет при УГД
Геннадий Ф. Ковалев, Филологический факультет при ВГУ
Лариса В. Рыбачева, Филологический факультет при ВГУ
Костадин Голаков, Филологический факультет при УГД

МЕЖДУНАРОДНАЯ РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Виолета Димова (Македония)
Мария Кусевска (Македония)
Ева Гёргиевска (Македония)
Даниела Коцева (Македония)
Силвана Симоска (Македония)
Софья Заболотная (Россия)
Лариса В. Рыбачева (Россия)
Татьяна А. Тернова (Россия)
Волфганг Моч (Германия)
Габриелла Б. Клейн (Италия)
Карин Рукэ-Брутэн (Франция)
Танван Тонтат (Франция)
Юлиа Дончева (Болгария)
Неджати Демир (Турция)
Зеки Гюрел (Турция)
Ахмед Гюншен (Турция)
Олег Н. Фенчук (Беларусь)
Даниела Костадинович (Сербия)
Тамара Валчич- Булич (Сербия)
Селена Станкович (Сербия)
Реа Луйич (Хорватия)
Биляна Марич (Босния и Херцеговина)
Душко Певуля (Босния и Херцеговина)

Ученый секретарь

Татьяна Уланска
Мария Тодорова

Главный редактор
Драгана Кузмановска

Языковая редакция
Даница Атанасовска-Гаврилова (македонский язык)
Софья Заболотная (русский язык)
Биляна Иванова (английский язык)

Техническое редактирование
Костадин Голаков
Славе Димитров

Адрес организационного комитета
Университет им. Гоце Делчева – Штип
Филологический факультет
ул. „Крсте Мисирков“ д. 10-А
Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македония

Воронежский государственный университет
Филологический факультет
г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Россия
Э-почта: filko.conference@gmail.com
Веб-сайт: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

EDITORIAL STAFF

Dragana Kuzmanovska, Faculty of Philology, UGD
Olga A. Berdnikova, Faculty of Philology, VGU
Svetlana Jakimovska, Faculty of Philology, UGD
Tatyana A. Ternova, Faculty of Philology, VGU
Violeta Dimova, Faculty of Philology, UGD
Genadiy F. Kovalyov, Faculty of Philology, VGU
Larisa V. Rybatcheva, Faculty of Philology, VGU
Kostadin Golakov, Faculty of Philology, UGD

INTERNATIONAL EDITORIAL BOARD

Violeta Dimova (Macedonia)
Marija Kusevska (Macedonia)
Eva Gjorgjievska (Macedonia)
Daniela Koceva (Macedonia)
Silvana Simoska (Macedonia)
Sofya Zabolotnaya (Russia)
Larisa V. Rybatcheva (Russia)
Tatyana A. Ternova (Russia)
Wolfgang Motch (Germany)
Gabriella B. Klein (Italy)
Karine Rouquet-Brutin (France)
That Thanh-Vân Ton (France)
Yulia Doncheva (Bulgaria)
Necati Demir (Turkey)
Zeki Gurel (Turkey)
Ahmed Gunshen (Turkey)
Oleg N. Fenchuk (Belarus)
Danijela Kostadinovic (Serbia)
Tamara Valchic-Bulic (Serbia)
Selena Stankovic (Serbia)
Rea Lujic (Croatia)
Biljana Maric (Bosnia and Herzegovina)
Dushko Pevulja (Bosnia and Herzegovina)

Conference secretary

Tatjana Ulanska
Marija Todorova

Editor in Chief

Dragana Kuzmanovska

Language editor

Danica Atanasovska-Gavrilova (Macedonian)

Sofya Zabolotnaya (Russian)

Biljana Ivanova (English)

Address of the Organizational Committee

Goce Delcev University - Stip

Faulty of Philology

Krste Misirkov St. 10-A

PO Box 201, Stip - 2000, Republic of Macedonia

Voronezh State University

Faculty of Philology

10 pl. Lenina, Voronezh, 394006, Russia

E-mail: filko.conference@gmail.com

Web-site: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

СОДРЖИНА / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENT

1. Andonova Albena - FORMATION OF COMMUNICATIVE COMPETENCE AT WORK IN A SMALL GROUP.....	17
2. Асимопулос Панайиотис - УМЕНЬШИТЕЛЬНЫЕ СУФФИКСЫ: СОПОСТАВИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ МОРФОСЕМАНТИЧЕСКИХ ОСОБЕННОСТЕЙ В СОВРЕМЕННОМ ГРЕЧЕСКОМ, РУССКОМ И СЕРБСКОМ ЯЗЫКАХ	23
3. Vabic – Vjelic Olgica - APPLICATION OF POETRY WORKSHOPS IN KINDERGARTEN	33
4. Басовска Мери, Ивановска Билјана - НАЧИНИ НА ИЗРАЗУВАЊЕ НА ГОВОРНИОТ ЧИН БАРАЊЕ ВО ЈАЗИЧНИОТ ПАР ГЕРМАНСКИ – МАКЕДОНСКИ	41
5. Белчев Толе, Младеноски Ранко - МЕТАЛИТЕРАТУРНИТЕ СЕГМЕНТИ ВО „ТЕАТАРСКИ РОМАН“ НА БУЛГАКОВ И ВО „ВЕШТИЦА“ НА АНДОНОВСКИ	51
6. Бердникова Ольга - НОВЫЕ РЕАЛИСТЫ» В СОВРЕМЕННОЙ РУССКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ	61
7. Бизоев Никола - ВАЛОРИЗАЦИЈА НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО ВО ИСТОЧНА МАКЕДОНИЈА	71
8. Бијелиќ Бисера – ИМАГОЛОШКИТЕ СЛИКИ ЗА ИСТОКОТ И ЗАПАДОТ ВО ДРАМИТЕ НА ДЕЈАН ДУКОВСКИ И ГОРАН СТЕФАНОВСКИ	81
9. Божиновски Александар, Методијески Дејан - ИНФОРМАЦИОНИТЕ СИСТЕМИ ЗА ПРИВАТНО СМЕСТУВАЊЕ КАКО ФАКТОР ЗА КУЛТУРНОТО ЗНАЧЕЊЕ НА ТУРИЗМОТ	93
10. Величковска Родна - КУЛТУРНА СОРАБОТКА МЕЃУ РУСИЈА И МАКЕДОНИЈА ИЗРАЗЕНА ПРЕКУ ЗАПОЗНАВАЊЕ НА КУЛТУРНИТЕ ВРЕДНОСТИ НА ОБРЕДНО-ПЕЈАЧКИТЕ ЖАНРОВИ	101
11. Веновска-Антевска Снежана - ПРАГМАТСКО-КОГНИТИВНИОТ АСПЕКТ НА ЛЕКСИЧКОСЕМАНТИЧКИТЕ КАРАКТЕРИСТИКИ ЗА ИЗРАЗУВАЊЕ НА МОДАЛНОСТА ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК	111
12. Власова Марина - ЭЛЕМЕНТЫ СОКРАТИЧЕСКОГО ДИАЛОГА В ФИЛЬМЕ ДЖИМА ДЖАРМУША «КОФЕ И СИГАРЕТЫ»	119
13. Гилова Лидија - ЕВАЛУАЦИЈА НА РАБОТАТА НА УЧИЛИШТЕТО ВО ПОДРАЧЈЕТО – ПОЛОЖБА НА УЧЕНИЦИТЕ	125
14. Грачева Жанна – МАРКЕМАЛОГИЈА И ОПРЕДЕЛЕНИЕ АВТОРСТВА ТЕКСТА	135
15. Грујовска Сашка - NOMINA AGENTIS ВО МАКЕДОНСКИОТ И ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК	141

16. Ghentulescu Raluca - METAPHORS IN TECHNICAL-SCIENTIFIC TEXTS	147
17. Demir Necati - PETROGLYPHS AS A SOURCE OF URAL-ALTAIC PEOPLE'S LANGUAGE, HISTORY AND CULTURE	155
18. Денкова Јованка - АНИМАЛИЗМОТ КАКО ТЕМА ВО КНИЖЕВНОСТА ЗА ДЕЦА	163
19. Дѳгтева Јрославна - ЧУЖОЈ ВЗГЛЯД КАК МЕЖДИСЦИПЛИНАРНАЯ ПРОБЛЕМА	171
20. Димова Виолета - РЕЦЕПЦИЈАТА НА РУСКИТЕ ПИСАТЕЛИ ВО НАСТАВАТА ПО МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК И ЛИТЕРАТУРА	179
21. Dimova Mariya, Milcheva Hristina - THE TRAINING OF GERIATRIC SPECIALISTS IN MEDICAL COLLEGE AT TRAKIA UNIVERSITY, STARA ZAGORA, BULGARIA - IMPORTANT TOOL OF SOCIAL POLICY FOR ACHIEVING BETTER QUALITY OF LIFE FOR OLD PEOPLE	185
22. Донеv Драган – ПРОБЛЕМИ СО ПРИБЕЛЕЖУВАЊЕ НА СТУДЕНТИТЕ ПРИ КОНСЕКУТИВНО ТОЛКУВАЊЕ	191
23. Ѓорѓиева Димова Марија – НАРАТИВНИ ХИЈАЗМИ: КНИЖЕВНОСТА КАКО ИСТОРИЈА, ИСТОРИЈАТА КАКО КНИЖЕВНОСТ	199
24. Ѓорѓиевска Ева, Маролова Даринка - КРИЗАТА НА ИСТОРИЈАТА И НА КНИЖЕВНИОТ ЛИК ВО РОМАНОТ „ЧОВЕК БЕЗ СВОЈСТВА“ НА РОБЕРТ МУЗИЛ	209
25. Заболотная Софђа - ИМЯ КАК ХРОНОТОП: О КЛЮЧЕВЫХ ТОЧКАХ ПОНИМАНИЯ ТЕКСТА	217
26. Зайналова Лариса - СОХРАНЕНИЕ ОСОБЕННОСТЕЙ ЭКСПРЕССИВНОГО СИНТАКСИСА С. ДАЛИ В ПЕРЕВОДНОЙ ЛИТЕРАТУРЕ (НА ПРИМЕРЕ ПРОИЗВЕДЕНИЙ С. ДАЛИ).....	225
27. Зарецкая Виктория - КОНЦЕПТ МЕССИИ В СОВРЕМЕННОЙ РУССКОЙ ПРОЗЕ (НА МАТЕРИАЛЕ РОМАНА Д. РУБИНОЙ «ВОТ ИДЕТ МЕССИЯ!»)	231
28. Ivanova Biljana, Kuzmanovska Dragana, Kirova Snezana - PREFIX NEGATION IN ENGLISH, GERMAN, AND MACEDONIAN LANGUAGE IN THE TEACHING PROCESS - ANALYSIS OF EXPLICIT LEXICAL PREFIX NEGATIONS	237
29. Ивановска Билјана, Кусевска Марија, Даскаловска Нина - ГОВОРНИОТ ЧИН БАРАЊЕ И МОДАЛНОСТА КАКО НЕГОВА КАРАКТЕРИСТИКА ВО МЕЃУЈАЗИКОТ НА МАКЕДОНСКИТЕ ИЗУЧУВАЧИ ПО СТРАНСКИ ЈАЗИК	247
30. Ивановска Лела - УЛОГАТА НА СТУДЕНТИТЕ ВО ПРОЦЕСОТ НА ЕВАЛВАЦИЈА НА НАСТАВНИОТ КАДАР	255
31. Игнатовска – Димитрова Христина – КУЛТУРНА МЕДИЈАЦИЈА ВО ПРОЦЕСОТ НА АФИРМАЦИЈА НА ЕВРОПСКИОТ, РЕЛИГИСКИ ИДЕНТИТЕТ	263
32. Iliev Krste, Pop-Zarjeva Natalija - THEMATIC AND TEXTUAL COMPARISON OF THE TRAGEDIES HAMLET BY WILLIAM SHAKESPEARE AND ANTIGONE BY SOPHOCLES.....	275

33. Иљина Татьяна - ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ СЛУЖЕБНЫХ СЛОВ В РУССКИХ И АНГЛИЙСКИХ СЛОЖНОПОДЧИНЕННЫХ ПРЕДЛОЖЕНИЯХ: ТРУДНОСТИ ПЕРЕВОДА	283
34. Iskrev Dimitar - KEY CHARACTERISTICS OF SUCCESSFUL EDUCATIONAL COUNSELING OF SCHOOL'S CLASS.....	291
35. Jakimovska Svetlana - ON TRANSLATION OF CHURCH-SLAVONIC ORTHODOX TERMS IN FRENCH.....	297
36. Jankova Natka, Jovcheska Silvana - THE ART OF BUSINESS ENGLISH	307
37. Јованов Јане - ПЕРСПЕКТИВИ ЗА НОВИ УЧЕБНИЦИ ПО СТРАНСКИ ЈАЗИК	315
38. Јованов Јане, Ромашевска Катерина - „ИЗГУБЕНАТА ГЕНЕРАЦИЈА“ – „ИЗГУБЕНА“ НИЗ ИСКУСТВАТА И ЗНАЧЕЊЕТО.....	323
39. Јорданов Кирил, Чапова Загорка - ВЛИЈАНИЕТО НА СОЦИЈАЛНИТЕ МРЕЖИ ВРЗ НАСТАВАТА И ОДНОСОТ НАСТАВНИК – УЧЕНИК.....	333
40. Јосимовска Верица - КНИЖЕВНОСТА КАКО СВЕДОК НА ИСТОРИЈАТА	345
41. Југрева Марија - ДИСТОПИСКА ЛИТЕРАТУРА – ПРЕДВЕСНИК НА ИДНИНАТА ИЛИ САМО ТРЕНД ВО МОДЕРНАТА ЛИТЕРАТУРА.....	351
42. Караниколова-Чочоровска Луси - ЖЕНСКИОТ ИДЕНТИТЕТ И МЕНТАЛИТЕТ НА ЕДНА РУСКА И ЕДНА МАКЕДОНСКА АНА (ИЛИ: ЗА РОДОВАТА „ДРУГОСТ“ НА ТОЛСТОЕВАТА „АНА КАРЕНИНА“ И НА „АНА“ НА ЈОВАН КОТЕСКИ).....	357
43. Касаповска-Чадловска Милена - КОНСТРУКЦИИ СО АТРИБУТИВНИ ГЛАГОЛИ ВО ФРАНЦУСКИОТ ЈАЗИК И НИВНИТЕ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК.....	365
44. Кеџан Ана - WAS CATHERINE EARNSHAW A VAMPIRE? A REVISITING OF WUTHERING HEIGHTS.....	377
45. Китанов Блаже, Китанова Ирена – ТАЈНАТА НА РУЖАТА ВО МАЛИОТ ПРИНЦ НА ЕГЗИПЕРИ.....	385
46. Китанова Ирена, Петрова Ѓорѓева Емилија, Мирасчиева Снежана, Коцева Даниела – ЧИТАЊЕТО И РАБОТАТА СО ТЕКСТ ВО ОДДЕЛЕНСКА НАСТАВА.....	393
47. Ковалев Геннадий - К ВОПРОСУ ОБ АВТОБИОГРАФИЗМЕ В РОМАНЕ А.С.ПУШКИНА «ЕВГЕНИЙ ОНЕГИН».....	401
48. Кожинкова Весна - КОСМОПОЛИТИЗМОТ ВО ТВОРЕШТВОТО НА КОЛБЕ И ЛАФАЗАНОВСКИ.....	409
49. Коробов-Латынцев Андрей - «СМЕРТЬ УНИВЕРСИТЕТА» РЕКОНСТРУКЦИЈА ФИЛОСОФИИ ОБРАЗОВАНИЯ ФРИДРИХА НИЦШЕ (ПО РАБОТЕ «ЛЕКЦИИ О БУДУЩНОСТИ УНИВЕРСИТЕТА»).....	417
50. Коцева Весна, Тодорова Марија, Уланска Татјана - ПРЕГЛЕД НА КРИТИЧКИТЕ ИНТЕРПРЕТАЦИИ НА КРЕШЕНОВИОТ МОДЕЛ НА УСВОЈУВАЊЕ/УЧЕЊЕ НА НЕМАЈЧИН ЈАЗИК.....	423
51. Коцева Даниела, Мирасчиева Снежана, Петрова-Ѓорѓева Емилија, Китанова Ирена - КУЛТУРА, ГЛОБАЛИЗАЦИЈА, ИДЕНТИТЕТ	431

52. Krsteva Marija - BIOGRAPHICAL FICTIONS ABOUT THE GREAT AMERICAN AUTHORS F. SCOTT FITZGERALD AND ERNEST HEMINGWAY	439
53. Кузмановска Драгана, Шекеринова Емилија - ИНФОРМАЦИСКИ И КОМУНИКАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ ВО СОВРЕМЕНАТА НАСТАВА ВО СРЕДНИТЕ УЧИЛИШТА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	449
54. Kurteshi Voglushe, Gulevska Valentina - COMPARATIVE MONITORING OF BEHAVIOR OF PROBLEMATIC PUPILS IN KOSOVO AND MACEDONIA	457
55. Kyrchanoff Maksym W. - LITERATURIZING MODERNIZATIONS IN PRE- AND POST-MODERN SOCIETIES: DESTRUCTION OF ARCHAICNESS IN CONTEXTS OF INTELLECTUAL OPPOSITIONS OF BARBARISM AND CIVILIZATION CATEGORIES IN HISTORICAL TIME	463
56. Kyuchukova Sylvia - INCLUSION OF CHILDREN RAISED IN INSTITUTIONS TO THE DEVELOPMENTS IN THE SPHERE OF HEALTH BEHAVIOR.....	475
57. Лапыгина Мария – СРАВНИТЕЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ЛЕКСИЧЕСКИХ СРЕДСТВ СОЗДАНИЯ ПОЛОЖИТЕЛЬНОГО ИМИДЖА ПОЛИТИКА В РУССКИХ И СЕРБСКИХ СМИ	483
58. Леонтиќ Марија - A1 и A2 ЗАЕДНИЧКИ РЕФЕРЕНТНИ РАМНИШТА НА ЗАЕДНИЧКАТА ЕВРОПСКА РЕФЕРЕНТНА РАМКА ЗА ЈАЗИЦИ И НИВНАТА ПРИМЕНА ПРИ ПОДГОТВУВАЊЕ УЧЕБНИЦИ ЗА УЧЕЊЕ ТУРСКИ ЈАЗИК ВО ТУРЦИЈА И ВО МАКЕДОНИЈА	489
59. Мајхошев Андон – ГОВОР НА ОМРАЗА ВО ТРАДИЦИОНАЛНИТЕ МЕДИУМИ ВО РМ. ПРИМЕРИ ОД РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	501
60. Макаријоска Лилјана, Ѓорѓиоска Жаклина - ЦРКОВНОСЛОВЕНСКИТЕ ЛЕКСИЧКИ ЕЛЕМЕНТИ ВО ПОЕЗИЈАТА НА МИХАИЛ РЕНЦОВ	509
61. Малинов Зоранчо - ШТИП, „ЧЕТ’РСЕ“ И УНЕСКО - КАКО ДА СЕ ИСКОРИСТИ ВПИШУВАЊЕТО НА ШТИПСКИОТ ОБИЧАЈ НА СВЕТСКАТА РЕПРЕЗЕНТАТИВНА ЛИСТА НА НЕМАТЕРИЈАЛНО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО	515
62. Мануковска Татјана – ЗИМНИЕ СВЯТКИ В С. ПЕРШИНО И СИНИЕ ЛИПЈАГИ НИЖНЕДЕВИЦКОГО РАЙОНА ВОРОНЕЖСКОЙ ОБЛАСТИ.....	523
63. Марковиќ Михајло, Новотни Соња - ЗА НЕКОИ СЛОВЕНСКИ ЈАЗИЦИ (МИНАТО, СЕГАШНОСТ И ИДНИНА)	533
64. Меркулова Инна - ПАРАМЕТРИЧЕСКИЈ АНАЛИЗ ЛЕКСИКИ МАКЕДОНСКОГО ЈАЗИКА	541
65. Меркулова Ирина, Марјана Розенфелд - ЯЗЫКОВАЯ ИГРА В РОССИЙСКИХ РЕКЛАМНЫХ ТЕКСТАХ	549
66. Методијески Дејан, Голаков Костадин - ПРЕГЛЕД НА ПОЗНАЧАЈНИТЕ ТУРИСТИЧКИ ВОДИЧИ	555
67. Мирасчиева Снежана, Коцева Даниела, Петрова-Ѓорѓева Емилија, Китанова Ирена - ПОВРЗАНОСТА МЕЃУ ОБРАЗОВАНИЕТО, ПРАКТИКАТА И ВОСПИТНО-ОБРАЗОВНИТЕ ЦЕЛИ ВО ОПШТЕСТВЕН КОНТЕКСТ	565

68. Мирчева-Бошевска Билјана - МОЖНОСТИ И НАЧИНИ ЗА ПРЕВОД НА ФРАЗЕМИТЕ	573
69. Михайлова Елена, Цзяннань Чжан - КОНЦЕПТ «МУЗЫКА» В ТВОРЧЕСТВЕ С.В. РАХМАНИНОВА В КОНТЕКСТЕ РАЗЛИЧНЫХ ИСКУССТВ	581
70. Михајловиќ Костадиновска Сања – МЕТАФОРИТЕ ЗА ДОН КИХОТ ВО МАКЕДОНСКИ КОНТЕКСТ	591
71. Молчанова Н. - АСТРАЛЬНИЙ КОСМОС КОНСТАНТИНА БАЛЬМОНТА	605
72. Moretti Violeta - LATIN PROVERBS AS A TWO-WAY ROAD OF CULTURAL TRANSFER	615
73. Нацев Трајче, Веселинов Драган - КУЛТУРНАТА ИСТОРИЈА НА ШТИП ВО ПРАИСТОРИЈАТА	623
74. Недюрмагомедов Георгий - СОДЕРЖАНИЕ ТЕОРИЙ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ СТАРШЕКЛАСНИКОВ РЕАЛИЗУЕМЫХ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ В ШКОЛАХ СЕВЕРНОГО КАВКАЗА	631
75. Ниами Емил - ПОЛИТКОРЕКТНОСТА ВО МАКЕДОНСКАТА ЈАЗИЧНА СРЕДИНА	639
76. Никодиновски Звонко - СЕМИОЛОГИЈАТА НА ЖЕНАТА ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК - ЖЕНАТА ВООПШТО И ФИЗИЧКИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ЖЕНАТА	645
77. Николовска Кристина - ПОЕТСКИОТ БЛЕСОК НА ГЕНАДИЈ АЛГИ ВО МАКЕДОНСКИ КОНТЕКСТ	655
78. Ничева Весна, Ашкилова Маја, Иванова Адријана - ПРОФЕСИОНАЛНИОТ ИДЕНТИТЕТ НА НАСТАВНИКОТ – КОМПЕТЕНТЕН НАСТАВНИК НА 21- ВЕК	663
79. Новотни Соња, Марковиќ Михајло - КОНТРАСТИВНОСТ НА ДИЈАХРОНИЈАТА НА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК ПРИКАЖАН ПРЕКУ СТАРОСЛОВЕНСКИТЕ РАКОПИСИ	669
80. Орлов Алексей - ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ ПОРТРЕТ РЕВОЛЮЦИИ В КНИГЕ ИВАНА БУНИНА «ОКАЯННЫЕ ДНИ»	681
81. Петрова Снежана – ИНТЕРКУЛТУРНОСТА ВО КОМУНИКАЦИЈАТА (РАЗМИСЛУВАЊА ЗА КУЛТУРНО-ЦИВИЛИЗАЦИСКИТЕ И ОБРАЗОВНИТЕ ПЕРСПЕКТИВИ)	691
82. Петрова-Ѓорѓева Емилија, Коцев Митко - ВОСПИТНАТА ФУНКЦИЈА НА УЧИЛИШТЕТО ВО СОВРЕМЕНОТО ОПШТЕСТВО	699
83. Петрова-Ѓорѓева Емилија, Мирасчиева Снежана, Китанова Ирена, Коцева Даниела - СОВРЕМЕНОТО УЧИЛИШТЕ КАКО ОРГАНИЗАЦИСКИ СИСТЕМ	707
84. Петрова-Џамбазова Снежана – МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК ВО ТЕЛЕВИЗИСКИТЕ РЕКЛАМНИ ПОРАКИ	713
85. Петровска-Кузманова Катерина - МАКЕДОНСКИТЕ ОБРЕДНИ ПОВОРКИ ВО ИСТРАЖУВАЊАТА НА НИКИТА ИЛИЧ ТОЛСТОЈ	719

86. Popova Ana - THE REPRESENTATION OF ST. NICHOLAS THE WARM-HEARTED PROTECTOR AND ST. SIMEON THE STILYTES IN THE CHURCH OF ST. GEORGE AT POLOŠKO	727
87. Pop-Zarjeva Natalija, Iliev Krste - THE BYRONIC HERO: EMERGENCE, ISSUES OF DEFINITION AND HIS PROGENIES	741
88. Попоска Соња - АКЦЕНТОТ И АКЦЕНТСКИТЕ ЦЕЛОСТИ ВО ЈАЗИКОТ НА МЕДИУМИТЕ	749
89. Правдина Ирина - КОНТРАСТИВНИЙ АНАЛИЗ ТЕРМИНОВ РОДСТВА В ДИАХРОНИЧЕСКОМ АСПЕКТЕ (НА МАТЕРИАЛЕ РУССКОГО И СЕРБСКОГО ЯЗЫКОВ).....	759
90. Пресилска Јасмина – ВЛИЈАНИЕТО НА ФРАНЦИЈА И ФРАНЦУСКИОТ ЈАЗИК ВРЗ РАЗВОЈОТ НА ОБРАЗОВАНИЕТО И КУЛТУРАТА ВО БИТОЛА	765
91. Продановска Весна - ВАЖНОСТА И ПРИОДИТЕ ПРИ ПРЕДАВАЊАТА ПО ПРАВИЛЕН ИЗГОВОР ВО ИЗУЧУВАЊЕТО НА АНГЛИСКИОТ КАКО СТРАНСКИ ЈАЗИК.....	775
92. Пухова Татјана - РАСТИТЕЛЬНЫЕ ОБРАЗЫ В ВОРОНЕЖСКИХ КАЛЕНДАРНЫХ ОБРЯДАХ	785
93. Ramadanski Draginja L. - SOVIET BOOK OF THE DEAD	797
94. Ряполов Сергей - ВВЕДЕНИЕ В ФИЛОСОФИЮ» ВАСИЛИЯ НИКОЛАЕВИЧА КАРПОВА И ФОРМИРОВАНИЕ ОРИГИНАЛЬНОЙ РУССКОЙ ФИЛОСОФСКОЙ ТРАДИЦИИ	805
95. Сандева Васка, Деспот Катерина - АРХИТЕКТОНСКИ ЗАВЕСИ ВО ПРОСТОР ПРИЧИНА ЗА ДРАМАТИЧНОСТ ВО ПРОСТОР.....	817
96. Сидорук Екатерина - «МАССОВЫЙ» ЧЕЛОВЕК В КОНТЕКСТЕ РОЕВОЙ ЖИЗНИ (НА ПРИМЕРЕ ПОВЕСТИ «ГОЛУБОЕ И КРАСНОЕ», РАССКАЗА «КЛЮЧАРЕВ И АЛИМУШКИН»)	825
97. Симионска Магдалена - МОРФОСИНТАКСАТА И МЕСТОПОЛОЖБАТА НА ПРИЛОШКИТЕ ОПРЕДЕЛБИ ЗА НАЧИН ВО АНГЛИСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК	829
98. Симоска Силвана – ГЕРМАНСКО-МАКЕДОНСКИ ЗАЕМКИ И/ИЛИ ЛАЖНИ ПАРОВИ.....	839
99. Sîrbu Otilia - BETWEEN SACRED AND PROFANE.....	857
100. Smilkova Viktorija - INTER-LINGUSTIC ANALYSYS OF APOLOGIES IN MACEDONIAN AND ENGLISH	863
101. Ставрева Веселиновска Снежна, Кирова Снежана - КОРЕЛАЦИЈА И ИНТЕГРАЦИЈА НА НАСТАВНИТЕ СОДРЖИНИ СО ЕКОЛОШКА ТЕМАТИКА НА ЧАСОВИТЕ ПО АНГЛИСКИ ЈАЗИК ВО ОСНОВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ ВО Р. МАКЕДОНИЈА	877
102. Стојанов Трајче - ДОСТОЕВСКИ КАКО ЛИТЕРАЛИЗАЦИЈА НА ФИЛОСОФИЈАТА НА СОЛОВЈОВ	887

103. Стојаноска Иванова Татјана, Анастасовски Иван, Томевска Илиевска Елизабета - ИНТЕРКУЛТУРНИОТ ДИЈАЛОГ И СПОРТОТ	899
104. Сулејмани Умит, Челик Махмут - МЕТОДИ И ТЕХНИКИ НА ЧАСОВИТЕ ПО ТУРСКИ ЈАЗИК И КНИЖЕВНОСТ СПОРЕД ПРОЦЕСИТЕ НА КОГНИТИВНОТО УЧЕЊЕ	905
105. Тамкина Вера - МУЗЕЙНОЕ ЕКСПОНИРОВАНИЕ КАК ХУДОЖЕСТВЕННА ПРАКТИКА НА СОВРЕМЕННОМ ЕТАПЕ.....	915
106. Танеска Александра П., Здравковска-Адамова Благојка - ИСКАЖУВАЊЕ МИНАТОСТ СО СУМ И ИМАМ-КОНСТРУКЦИИТЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК СО ОСВРТ НА НИВНИТЕ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО АЛБАНСКИОТ ЈАЗИК.....	923
107. Тантуровска Лидија - „МАША И МЕДВЕДЪ“ НА МАКЕДОНСКИ	933
108. Тасевска Марица - ЗАСТАПЕНОСТА НА ГЕРМАНСКИТЕ ЈАЗИЧНИ ВАРИЕТИТИ ВО АВСТРИЈА ВО УЧЕБНИЦИТЕ ПО ГЕРМАНСКИ Ј АЗИК КАКО СТРАНСКИ ЈАЗИК „SCHRITTE INTERNATIONAL“.....	943
109. Тернова Татјана - ИСТОРИЧЕСКАЯ КОНЦЕПЦИЈА А. МАРИЕНГОФА В РОМАНЕ «ЕКАТЕРИНА»	951
110. Тефова Маја Ѓ. - ВОСПИТНО-ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС / НАСТАВАТА ДЕНЕС	959
111. That Thanh-Vân Ton – LA COMMUNE DE PARIS: UNE PAGE D’HISTOIRE MÉCONNUE, DÉFORMÉE VOIRE OUBILÉE.....	971
112. Тихонова Ольга - ОСНОВЫ ТИПОЛОГИИ И ЭВОЛЮЦИЈА РОМАНТИЧЕСКОГО ГЕРОЯ В ЛИТЕРАТУРЕ XIX ВЕКА	979
113. Тодорова Марија, Коцева Весна - ШПАНСКИОТ ЈАЗИК ВО ВИСОКОТО ОБРАЗОВАНИЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА.....	989
114. Тоевски Свето - ЗНАЧЕЊЕТО НА СОВРЕМЕНИТЕ ПЕДАГОШКИ ТЕОРИИ И НА ЕФЕКТИВНАТА ИНТЕРАКТИВНА НАСТАВА - ПОГЛЕД НА ПРАКСАТА НА МАКЕДОНСКИТЕ ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТИ И НА ЈАЗИЧНИОТ ОДДЕЛ НА МИТ ИНСТИТУТОТ	997
115. Трајкова Мира - АКЦИОНА ПЕРСПЕКТИВА ВО УЧЕБНИЦИТЕ ЗА НАСТАВАТА ПО ФРАНЦУСКИ КАКО СТРАНСКИ ЈАЗИК: AGENDA И VITET	1017
116. Уланска Татјана, Кузмановска Драгана, Кирова Снежана - СЕМАНТИЧКА СПОРЕДБА НА ТЕРМИНОЛОГИЈАТА НА СРОДСТВО ВО АНГЛИСКИОТ И ГЕРМАНСКИОТ СО МАКЕДОНСКИОТ И СРПСКИОТ ЈАЗИК	1029
117. Фролова Анна - ЯЗЫК КЛАССИКИ И ЯЗЫК СОВРЕМЕННОСТИ В ПЬЕСАХ-РЕМЕЙКАХ С. КУЗНЕЦОВА И О. БОГАЕВА «НЕТ ПОВЕСТИ ПЕЧАЛЬНЕЕ НА СВЕТЕ...» И С. ЖАТИНА «РОМЕО И ДЖУЛЬЕТТА: ВОРОНЕЖСКИЕ СТРАДАНИЯ».....	1035
118. Холина Дарья - ЭКСПРЕССИВНЫЙ СИНТАКСИС В ПОЭЗИИ У.Б. ЙЕЙТСА.....	1043

119. Хохонин Дмитрий - МЕТАФОРИЧЕСКОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ НАИМЕНОВАНИЙ ЛИЦ, СВЯЗАННЫХ С МУЗЫКАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ И ПРОФЕССИЕЙ	1053
120. Христовска Соња – ЈАЗИКОТ ВО МОИТЕ СОНОВИ И СОНОВИТЕ НА МОИТЕ БЛИСКИ	1063
121. Цветановски Гоце - МАКЕДОНСКИ ЕКВИВАЛЕНТИ НА НЕКОИ РУСКИ ФРАЗЕОЛОГИЗМИ	1071
122. Цубалевска Мери - АСПЕКТИ НА ПРОУЧУВАЊЕ НА СТАРΟΣЛОВЕНСКАТА ЛЕКСИКА	1079
123. Челик Махмут, Сулејмани Умит - КРИТИЧКИ ОСВРТ КОН ЗБИРКАТА РАСКАЗИ „СЕДМОГЛАВИОТ ЏИН“ НА МУСТАФА КАРАХАСАН	1089
124. Чернобаева Алла - ПРЕДСТАВЛЕНИЯ О ГРЕХЕ И О ВОЗМЕЗДИИ В ВОРОНЕЖСКИХ ДУХОВНЫХ СТИХАХ	1097
125. Чуносова Ирина - РАЗВИТИЕ ВЫРАЗИТЕЛЬНОСТИ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ РЕЧИ: ПРАКТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ	1103
126. Швецова Ольга - ЯЗЫКОВОЙ ОБРАЗ АНТИУЧЁНОГО (НА МАТЕРИАЛЕ ПОВЕСТИ И. ГРЕКОВОЙ «КАФЕДРА»).....	1109
127. Шутаров Васко - ДИНАМИЗИРАЊЕ НА КУЛТУРНАТА ДИПЛОМАТИЈА ВО РУСКО-МАКЕДОНСКИТЕ ОДНОСИ, НАЈНОВИ ПОКАЗАТЕЛИ.....	1117

УДК: 37.091.64:811.133.1'243

**АКЦИОНА ПЕРСПЕКТИВА ВО УЧЕБНИЦИТЕ ЗА
НАСТАВАТА ПО ФРАНЦУСКИ КАКО СТРАНСКИ ЈАЗИК :
*AGENDA И VITE***

Проф. д-р Мира Трајкова

Филолошки факултет „Блаже Конески“
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје, Македонија
mtrajkova@gmail.com

Abstract

Акционен приод, денес, петнаесет години по објавувањето на *Заедничка европска референтна рамка за јазиците* која го промовирала, продолжува да привлекува интерес на методичарите и наставниците по странски јазици. Периодот е релативно краток за давање релевантни заклучоци, но дозволува да се запрашаме какво е неговото место во учебниците по француски јазик што се употребуваат во Р. Македонија и какви се реалните можности за примената на овој приод во наставната пракса кај нас.

Во првиот дел на трудот накратко ќе се осврнеме на неколку концепти врзани за акционен приод и ќе зборуваме за влијанието на *Заедничка европска референтна рамка за јазиците* во наставата и учењето на странски јазици. Во вториот дел на трудот ќе се обидеме да анализираме неколку учебници по француски како странски јазик, со цел да провериме дали се во нив присутни содржини и активности кои што овозможуваат реализирање на наставата според акционен приод. Потоа ќе се обидеме да укажеме на некои предности што овој приод нуди како и на проблеми при неговата примена во контекстот на наставата по француски јазик во основни и средни училишта во Р. Македонија.

Клучни зборови: акциона перспектива, учебник, француски јазик, акција, задача, ученик

Акциона перспектива, акционен приод, акционен пристап, проакциски пристап, (сите термини се во употреба во македонскиот јазик) денес, петнаесет години по објавувањето на *Заедничката европска референтна рамка за јазици* која го промовира, продолжува да привлекува интерес на методичарите и наставниците по странски јазици.

Се разбира дека периодот од појавата на *Заедничката европска референтна рамка за јазици* е релативно краток за давање релевантни заклучоци но сепак дозволува да се запрашаме какво е местото на акциона перспектива во учебниците по француски јазик коишто се употребуваат во Р Македонија и какви се реалните можности за примената на овој приод во наставната пракса. Би сакале да напомене дека во овој труд само ќе го загатнеме прашањето које бара продлабочено истражување и опсежна анализа и би било интересно истата да се реализира во рамките на еден поголем проект што би вклучил и други странски јазици.

Од појавата на *Заедничката европска референтна рамка за јазици* не постои речиси ниту еден документ, ниту еден учебник или друг материјал што се однесува на наставата по странски јазици а да не истакнува дека е во ‘согласност’ со овој документ. Но, дали *Заедничката европска референтна рамка за јазици* вистински ја променила наставната практика?

Конкретно, првото нешто што може да се забележи во реалноста е истакнување на ознаките на нивоата од општата скала (А, Б, Ц) на кориците од учебниците, потоа, присуство на зборови карактеристични за Рамката или поврзани со неа, во предговорите на учебниците (акциона перспектива, акција, задача, проект, портфолио, сценарио) и, многу поретко, на страницата Содржина и во внатрешните содржини во учебниците.

Во првиот дел од трудот накратко ќе се осврнеме на неколку концепти поврзани со акциона перспектива и *Заедничката европска референтна рамка за јазици*, додека во вториот дел ќе анализираме два

учебника по француски како странски јазик, со цел да провериме дали се во нив присутни содржини кои што овозможуваат реализирање на наставата според акционата перспектива. Станува збор за AGENDA (Аженда), учебник што е во употреба во наставата по француски јазик за прва година гимназиско образование и VITE (Вит), учебник што е во употреба во наставата по француски јазик во седмо и осмо одделение во основно училиште. На крајот ќе дадеме неколку заклучни согледувања.

1. Воведни објаснувања

1.1 Што е *Заедничката европска референтна рамка за јазици*?

Заедничката европска референтна рамка за јазици претставува еден од низа референтни документи кои се создадени и се создаваат во рамките на Советот на Европа, почнувајќи од 1971 година. Во изработка на сите тие документи е вклучен голем број експерти и професионалци поврзани со наставата по јазиците во Европа и надвор од неа. По повеќегодишна тимска работа *Заедничката европска референтна рамка за јазици* е објавена во 2001 година. Самиот поднаслов на овој документ *предавање, учење, евалуација* укажува дека *Заедничката европска референтна рамка за јазици* е наменета за сите области и сите чинители во наставата по јазици: наставници, ученици, составувачи на испити, оценувачи, автори на наставните програми, одговорни за образованието во министерствата, и др.

Рамката е создадена со цел да биде применлива во различни контексти на учење и предавање на јазиците, а тоа значи дека таа е флексибилна и динамична (отворена за дополнувања, доработка, унапредување на содржини и критериуми), прегледна и лесна за употреба, недогматична (бидејќи не се залага за ниту една лингвистичка ниту

психопедагошка или наставна пракса). Впрочем, експертите на рамката пишуваат дека доколку практичарите, по консултирањето и анализа на рамката, и понатаму бидат убедени дека со други методи подобро ќе се постигнат специфични цели дефинирани во функција на публиката со која работат, отколку со насоките предложени од Советот на Европа, ги покануваат да зборуваат за нивните цели и методи, затоа што таквата дискусија би овозможила подобро и посеопфатно разбирање на комплексноста на сферата на наставата по јазиците, би овозможила интересна дебата која е секогаш покорисна одколку прифаќање на доминантно размислување само затоа што е доминантно. И покрај погоре наведените заложби на авторите, би можеле да кажеме дека *Заедничката европска референтна рамка за јазици* сепак се наметна како неизбежен референтен документ во речиси сите образовни контексти во Европа. Рамката поставува многу прашања, и не нуди секогаш одговори но дава доволно теоретски информации и практични совети во врска со наставата и учењето на јазиците, кои можат да помогнат при изборот на конкретен пристап и метода во наставата.

1.2 *Заедничка европска референтна рамка за јазиците* и акциона перспектива

Приодот кон наставата по јазиците на овој референтен документ е дефиниран како акционен односно како приод кој на учениците по јазици гледа како на учесници во комуникативниот процес во рамките на различни општествени ситуации во кои тие реализираат одреден број на задачи (кои не се секогаш поврзани со јазикот). Акциона перспектива зема предвид когнитивни, емотивни и вољни ресурси, како и сите способности на поединец како агенс во општествениот контекст. Значи, употребата на јазикот, а со тоа и учењето на јазикот, се состои од низа акции што ги реализираат индивидуи кои како поединци и како општествени чинители

развираат различни компетенции, како од општ карактер така и посебни комуникативни компетенции. „Пристапот што е усвоен овде, општо речено е еден проакциски пристап зашто корисниците на еден јазик и лицата што учат еден јазик ги смета првенствено како општествени чинители т.е. како членови на општеството кои имаат задачи (кои не мораат да имаат јазична природа), што треба да ги извршат во дадени околности, во конкретно опкружување и во рамките на конкретно поле на дејствување“ (Европска рамка: 22)

Како што пишува Евлин Розан: „Странскиот јазик не го изучуваме само заради задоволство од учење на јазикот туку со цел да се интегрираме во општествена заедница различна од нашата и со цел да станеме колку што е тоа можно учесници во тоа општество во вистинска смисла на зборот“ (Розен 2007: 17).

Покрај воведување на ученикот постепено да делува со другите во училишниот контекст, ученикот делува и во општествениот контекст. Говорните чинови се реализираат преку јазични активности кои од своја страна се дел од општествениот контекст кој им дава вистинско значење.

Невозможно е да се разбере суштината на акционата перспектива доколку не се разбере неговиот централен концепт *задача* но и концепти како што се *акција*, *проект*, *компетенција*, *стратегија*. Ова не се нови концепти во историјата на наставата по странски јазици и се чини дека сега одново се активираат. Проблемот е што не постои едногласие во дефинирањето на овие поими. Рамката За дидактичарите акцијата треба доколку е можно да содржи решавање на проблем со што активностите би имале смисла.

Франсис Гулие смета дека задачата мора да биде мотивирана од некоја цел или потреба, лична или поттикната од ситуација на учење, и

притоа учениците треба да бидат свесни за целта којашто ја следат, а нејзиното реализирање треба да даде видлив резултат“ (Goulier 2006 : 21).

2. Од комуникативен приод до акциона перспектива

Големо внимание на професори и дидактичари по странски јазици свртено кон споредба на овие две „методологии“ е разбирливо бидејќи, по присуството на комуникативниот приод во наставата по странските јазици уште од осумдесетите години на минатиот век, во 2001 година, со појавата на *Заедничка европска референтна рамка за јазиците* почна да се зборува и за нов приод во наставата по странски јазици.

Голем број дидактичари (Гулие, Таљанте) сметаат дека акциона перспектива претставува логично и природно продолжение на комуникативниот приод и резултат на неговата внатрешна еволуција. Ваквиот став е разбирлив ако се има предвид дијахрониска перспектива и улогата на *task-based learning (apprentissage par tache)* во англосаксонската варијанта на комуникативниот приод според која „задача“ соодветствува на комуникативна задача. Комуникативниот приод става акцент врз комуникацијата меѓу учениците и го става ученикот во центарот на процесот на учење, правејќи го активен, самостоен и одговорен за своето учење, своето напредување и постигнатите резултати. Акционата перспектива, надоврзувајќи се на сите концепти на комуникативниот приод, ја вклучува и идеја за задача што може да се реализира во различни ситуации во кои ученикот ќе се најде во реалниот живот, во автентична ситуација. „Акциониот приод го смета ученикот за актер во општеството којшто знае да ги активира своите компетенции и знаења (стратегиски, когнитивни, вербални и невербални) за да дојде до резултатот кон којшто е насочен, а тоа е успешна јазична комуникација“ (Tagliante 2005: 36)

Се чини дека и во Рамката а и во повеќето ситуации во наставата, станува збор за „маскиран“ комуникативен приод, како што тврди

Бургињон (Bourguignon 2010) , и дека во реалноста нема никаква промена во начинот на учење (финална задача секогаш е писмена или усна продукција). Бургињон се залага за максималистичка верзија на акциониот приод и ја нарекува *approche communic'ationnelle*.

Би го споменале и Пирен (Puren 2007) кој прави разлика меѓу овие два приода сметајќи дека треба да стане збор за радикална промена од една во друга дидактичка концепција, а своето мислење го поткрепува истакнувајќи ги карактеристиките на секој од нив. Ставајќи ја во прв план групата, е не поединецот, и заедничко делување на учениците во реализација на задачи, Пирен предлага и нов термин - *approche co-ationnelle*.

3. Заедничка европска референтна рамка за јазиците и акциониот приод во учебниците *Agenda* и *Vite!*

Како што истакнавме на почетокот на трудот, нашата цел е да провериме дали во учебниците по француски како странски јазик што се користат во основно и во средно училиште во нашата земја се присутни содржини и активности коишто овозможуваат реализирање на наставата според акциониата перспектива. Во таа насока, се одлучивме предмет на нашата анализа да биде учебникот *Agenda 1 (A2.1)* за прва година гимназиско образование и учебниот *Vite! 2* и *Vite! 3* учебниците за седмо и осмо одделение во основно училиште.

3.1 Заедничка европска референтна рамка за јазиците и акциониот приод во учебникот *Agenda*

Авторите на учебникот *Agenda* се Баљето, Жирардо и Мистикели (Baglieto, Girardeau, Mistichelli), а издаден е во издавачката куќа Hachette во 2011 година. Поточно, од страна на Министерството за образование во Р. Македонија одобрен е учебникот *Agenda 1 (A2.1)*, учебник по француски јазик (втор странски јазик) за прва година средното четиригодишно

образование, кој, всушност, претставува скратена верзија од учебникот *Agenda 2 (A2)*, односно првите шест целини. Освен една реченица на корицита од учебникот, скратување (6 дена и 12 „состаноци“ наместо 9 и 18) и бришење на неколку делови од воведната страна на учебникот, не се направени други прилагодувања на македонскиот контекст.

Како што може да се забележи на воведната страна насловена *Informations utiles* (Корисни информации) авторите ги истакнале зборовите *CECR, tâche, projet, tâche collective finale*, со што навестуваат дека го имаат предвид тој референтен документ и дека се залагаат за акциониот приод. Истото може да се забележи и во Содржината, во која се започнува со *Rendez-vous*, односно насловот на целина во која фигурираат имињата на неколку градови. Потоа следат рубриците *Комуникативни цели, Задачи, Граматика, Вокабулар, Фонетика, Култура* и на крај *Анекси*. Во секоја од лекциите се предвидени по две задачи што ученици заеднички треба да реализираат.

Во предговорот на *Книгата за професорот*, односно прирачникот, откако ќе ги опишат составните делови на педагошкиот комплет на *Agenda* (книга на ученикот, вежбанка, книга за професорот, аудио материјали, дигитален учебник), авторите го објаснуваат нивниот концепт, методолошкиот приод и педагошките импликации. Низивот на учебникот е одбран со причина. Имено, во учебникот се препознава концепт и визуелна форма на агенда, личен предмет на секој ученик, со што авторите сакаат да покажат дека ученикот е сопственик на учебникот, и како што велат, во „духот на акциона перспектива“ ученикот е корисник/актер на сопственото учење бидејќи 18 (12) предложени „состаноци“ нудат разновидни комуникативни ситуации во кои ученикот треба да делува. Потоа е цитиран најцитираниот дел од Рамката со што на корисниците им се дава на знаење дека во учебникот се почитува акционата перспектива. Согласно со тоа, во продолжение се објаснети два дидактички принципи поврзани со приодот за којшто се залагаат. Прво, се објаснува систематска употреба на прво лице

еднина (јас -ЈЕ) во упатствата со цел ученикот да може да се поистовети со „тој што делува“ (celui qui agit). Второ, преку содржините и активностите предложени во учебникот, ученикот го открива поширокиот франкофонски свет, и како што пишуваат авторите , „се отвора кон другите“ (il s’ouvre aux autres).

Залагањето за акциона перспектива се огледа и во следниве констатации присутни во прирачникот:

- Внимателно се почитува нивото А2 од Рамката;
- Сите активности за разбирање се дадени во контекст и содржат цел на задачата што треба да се реши;
- Рубриката наречена *A faire*, во која ученикот повторно се среќава со личностите од учебникот и треба да дејствува во реалистичен контекст: да напише порака до Беноа, да и објасни на Олга како функционира неговиот нов фото апарат, и сл.

Потоа ученикот повторно има улога на ученик во училишта и треба, заедно со соучениците, етапа по етапа, да реализира колективна задача која ќе резултира со конкретен резултат. При реализирање на колективната задача ученикот „треба да го примени наученото (од областа на лексиката, граматиката и комуникацијата) во рамките на претходните рубрики“. Сето наведено се цитати кои декларативно ја покажуваат заложбата за примена на акциониот приод. Што се однесува до содржините во учебникот, акциониот приод главно се манифестира во рубриката *A faire*.

Покрај сето наведено и по анализата на учебникот, сметаме дека во овој учебник многу повеќе се зборува за акциона перспектива отколку што во него постојат содржини и активности за нејзината реализација. Би можело да се каже дека во *Agenda* станува збор за минималистичка варијанта на акционата перспектива.

3.2. Заедничка европска референтна рамка за јазиците и акционата перспектива во учебниците *Vite!2* и *Vite!3*

Учебниците *Vite!2* и *Vite!3* се учебници одобрени од страна на Министерството за образование во Р. Македонија, за наставата по француски јазик во седмо и осмо одделение во основното училиште. Овие учебници се издадени во 2011 година во издавачката куќа ELI а авторите се Крими, Блондел и Атиел (Crimi, Blondel, Natuel). Иако станува збор за учебник издаден дест години по објавувањето на *Заедничка европска референтна рамка за јазиците*, може да се забележи дека на предната страна од корицата на учебниците нема ознака на нивоа од Рамката. Сепак, на задната корица стои: „*Vite!* е нов учебник по француски јазик за адолесценти. Прогресијата. јасна, ригорозна и урамнотежена, се базира на нивоата А1, А2 и Б1 од *Заедничка европска референтна рамка*.“ Потоа следи табела со информации за педагошкиот материјал и за соодветство на учебниците со нивоата од Рамката. Во табелата може да се види дека, според авторите, *Vite!2* одговара на ниво А2, а *Vite!3* на ниво А2/Б1. И, се чини, по анализата на содржините на учебникот (за која нема да пишуваме во оваа прилика, како ни за структурата на учебниците, бидејќи тоа не е предмет на интерес во овој труд) произлегува дека погоре кажаното е единствена поврзаност на учебникот *Vite!* со Рамката. Што се однесува до акциониот приод. Не се ни спомнува, како ни поими карактеристични за него. Би заклучиле дека *Vite!* е учебник создаден според некои од принципите на комуникативниот приод (вежби и активности карактеристични за тој приод, ученикот во центарот на вниманието, ...), со елементи од активна и аудио-визуелна структуро-глобална методологија.

4. Заклучни согледувања

Сметаме дека сите ќе се сложат дека највидливиот придонес на *Заедничка европска референтна рамка за јазиците* се забележува во фактот што овој документ овозможил усогласување на критериумите за оценување и обезбедил поголема транспарентност во доменот на евалуацијата. Имено, поголем број сертифицирани испити за познавање на странски јазици (DELF, DALF, DELE, CILS) се усогласени со овој документ.

Ние би истакнале и две работи што би можеле да ја подобрат наставата и учењето на странските јазици воопшто, а тоа се, позитивната перцепција на перформансите на учениците, односно истакнување на тоа што тие се способни да направат, наместо да се потенцира тоа што не се, од една страна, и уште поголемо внимание свртено кон способностите или вештините (*savoir-faire*) отколку кон знаењата (*savoirs*), од друга страна. Значајно е и тоа што овој документ ги поттикна сите актери во образовниот процес да размислуваат и дискутираат околу заедничкиот проект за подобрување на наставата по странски јазици, употребувајќи притоа термини разбирливи за сите.

Исто така, акционата перспектива, во каква варијанта и да се применува, сигурно ќе резултира со поголема мотивација на учениците, ќе ја развива нивната автономија, ќе ги охрабри да превземаат иницијатива во процесот на учењето, ќе ги научи да работат тимски. Различни сфаќања, толкувања и примени на овој приод или перспектива, ќе продолжат и во иднина, и тоа е сосема разбирливо и, на некој начин, корисно.

Нашиот впечаток е дека можностите за примена на акционата перспектива во наставата по француски јазик во македонскиот контекст се ограничени и условени од повеќе фактори: обуката на професорите, учебникот, наставната програма, недоволниот број на часови, бројот на ученици во класот, условите за работа, техничката опременост на

училницата, достапност до интернет, итн. Но, сето наведено би требало да биде предмет на посебно истражување.

Одговарајќи на општествени и образовни потреби и одразувајќи педагошки насоки на почетокот на 21-от век, акционата перспектива дава значаен придонес во развојот на методите во наставата по странски јазици. Таа сепак треба да се прилагодува кон мноштво различни образовни контексти и видови публика, како и кон други комплексни фактори кои имаат значајна улога во наставно-образовниот процес.

Список на литература:

- Baglietto D., Girardeau B., Mistichelli M., 2011. *Agenda*. Paris : Hachette
- Bourguignon 2010. *Pour enseigner les langues avec le CECRL*. Paris : Delgrave
- Crimi A-M., Blondel M., Hatuel D., 2011, *Vite !*. Paris: ELI
- Goulier F., 2006. *Les outils du conseil de l'Europe en classe de langue*. Paris : Didier
- Puren Ch., 2007. *Perspectives actionnelles et perspectives culturelles en didactique des langues-cultures : vers une perspective co-actionnelle co-culturelle* », <http://www.aplv-languesmodernes.org/spip.php?article844>
- Rosen E., 2007. *Le point sur le Cadre européen commun de référence pour les langues*. Paris: Clé international
- Tagliante Ch., 2005. *L'évaluation et le Cadre européen commun*. Paris: Clé international
- Заедничка европска референтна рамка за јазици: учење, настава и оценување
<http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/CEFR%20in%20Macedonian.pdf>